

ANNA MALANOWSKA

ROLA AKTYWIZACYJNA GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ IM. AMBROŻEGO GRABOWSKIEGO W KĘTACH

W opracowaniu podjęłam próbę opisu roli bibliotek publicznych w aktywizacji społeczności lokalnych w XXI wieku na przykładzie placówek bibliotecznych powiatu oświęcimskiego. Zdefiniowałam termin aktywizacja w kontekście działań podejmowanych przez instytucje kultury oraz przedstawiłam teoretyczne aspekty związane z aktywizacyjną działalnością bibliotek. Ponadto zanalizowałam wybrane przykłady bibliotecznej oferty ponadusługowej Gminnej Biblioteki Publicznej im. Ambrożego Grabowskiego w Kętach, mające największy wpływ na wzrost aktywności mieszkańców miasta i gminy Kęty.

AKTYWIZACJA UŻYTKOWNIKÓW JAKO JEDNA Z PODSTAWOWYCH POWINNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH W XXI WIEKU

Obecnie, w obliczu coraz szerszego zastosowania Internetu zapewniającego szybki i łatwy dostęp do wielu źródeł wiedzy oraz umożliwiającego utrzymywanie kontaktów z otoczeniem bez konieczności wychodzenia z domu, biblioteki zmuszone są zmienić profil swojej działalności tak, aby zapewnić sobie możliwość przetrwania. Jacek Wojciechowski wymienia szereg zadań, które powinny spełnić biblioteki. Są to zadania informacyjne, dokumentacyjne, edukacyjne, wychowawcze, intelektualne, estetyczne, rozrywkowe, substytutywne i integracyjne¹. Jednak wydaje się, iż obecnie najważniejszą powinnością, jak również szansą na przetrwanie, w szczególności bibliotek publicznych działających w społecznościach lokalnych, jest aktywizowanie użytkowników. Przed wyjaśnieniem, na czym polega rola aktywizacyjna bibliotek publicznych, zasadnym będzie zdefiniowanie terminu aktywizacja.

W *Słowniku języka polskiego* PWN termin aktywizacja zdefiniowano jako „czynienie aktywnym, pobudzanie do działania, uaktywnianie; wzmaganie się aktywności,

---

¹ J. Wojciechowski, *Bibliotekarstwo. Kontynuacje i zmiany*, Kraków 1999, s. 12; J. Wojciechowski, *Biblioteczna wartość naddana*, Kraków 2006, s. 35-37.

ożywianie się”². Według innej definicji aktywizacja to takie działanie zewnętrzne, które powinno motywować do podjęcia aktywności, tworzenia czegoś autorskiego, łączące się z wzięciem na siebie odpowiedzialności. Może być to proces indywidualny, zespołowy lub społeczny³. W literaturze termin aktywizacja często występuje w kontekście działalności instytucji kulturalnych. Sądzę więc, że warto, ze względu na posiadany przez biblioteki publiczne status instytucji kultury, przedstawić również definicję aktywizacji kulturalnej. Jest to działalność instytucji funkcjonujących w społecznościach lokalnych, której celem jest przygotowanie użytkowników do odbioru kultury, tworzenia dzieł autorskich, a także współtworzenia oferty kulturalnej⁴. Na podstawie przytoczonych definicji przyjął, iż aktywizacja to wszelkie działania podejmowane przez instytucje (w tym przypadku przez biblioteki publiczne), które pobudzają i motywują użytkowników do samodzielnego działania na różnych polach (społecznym, edukacyjnym, naukowym, artystycznym, kulturalnym, rozrywkowym, zawodowym, ekologicznym, itp.), skłaniają ich do brania odpowiedzialności za swoje działania i otoczenie, a ponadto pomagają osobom indywidualnym uaktywnić się w grupach społecznych i stwarzają warunki do integracji w zbiorowościach lokalnych.

Istnieje wiele metod aktywizacji społeczności lokalnych. Poza animacją społeczno-kulturalną (*social-cultural animation*), która wydaje się najlepszą metodą aktywizacyjną na potrzeby bibliotek publicznych, Marek Matyjewicz wyróżnia:

- organizowanie społeczności (*community organizing*), polegające na podejmowaniu prób poprawienia sytuacji zbiorowości przez organizacje publiczne i społeczne;
- rozwój społeczności lokalnych (*community development*), czyli działalność podejmowaną przez mieszkańców określonego terenu w celu zaspokojenia potrzeb i poprawy warunków życia swoich i społeczności lokalnej;
- planowanie społeczne (*social planning*), które polega na eliminowaniu przez samorządy lokalne problemów społecznych, na podstawie analizy warunków socjalnych i materialnych mieszkańców danego terenu;

---

² Aktywizacja, [w:] *Słownik języka polskiego PWN* [CD-ROM].

³ J. Jakubowski, *Aktywizacja (czyli aktywności pobudzające ludzi do uczenia się)*, [online] http://www.grupatrop.pl/stara_strona/index.php/publikacje/140-aktywizacja-czyli-aktywnosci-pobudzajace-ludzi-do-uczenia-sie [dostęp: 15.08.2013].

⁴ M. Kisilowska, *Wchodzenie w kulturę przez tekst? Współpraca bibliotek i innych instytucji kultury w środowisku lokalnym*, [w:] *Biblioteka i informacja w aktywizacji regionalnej*, red. D. Grabowska; E.B. Zybert, Warszawa 2012, s. 32.

- kształcenie społeczności (*community education*), obejmujące zarówno organizację oświaty przez samorządy lokalne, stałe rozszerzanie zakresu edukacji obywatelskiej w szkołach oraz przywiązywanie coraz większej uwagi do kształcenia dorosłych;
- budowanie społeczności lokalnych (*community building*), opierające się na budowaniu grup zajmujących się konkretnymi projektami, na podstawie rozpoznanych potrzeb społeczności;
- kompleksową koordynację lokalnych inicjatyw (*comprehensive community initiatives*), czyli budowanie wspólnej strategii rozwoju lokalnego dla sektora publicznego i prywatnego;
- działanie społeczne (*social action*), czyli działalność protestacyjną podejmowaną przez tych członków społeczności lokalnych, którzy czują się w jakikolwiek sposób pokrzywdzeni⁵.

Głównym celem działalności aktywizacyjnej bibliotek publicznych jest zwiększanie aktywności społecznej, zawodowej, kulturalnej, edukacyjnej, czytelniczej i cyfrowej użytkowników. Biblioteki, za pośrednictwem oferty specjalnych usług, motywują odbiorców do podejmowania działań, a jednocześnie pomagają jednostkom aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym, nawiązywać kontakty z otoczeniem i wspierają procesy integracyjne w społecznościach lokalnych. Do celów aktywizacji bibliotecznej należą także: rozwijanie zainteresowań, umiejętności i wiedzy użytkowników oraz kształtowanie ich kompetencji społecznych. Poza wymienionymi celami głównymi, przy pomocy działalności aktywizacyjnej realizowany jest szereg zadań pośrednich, takich jak rozbudzanie poczucia wspólnoty w członkach lokalnych społeczności⁶.

Biblioteki publiczne posiadają status instytucji kultury, który obliguje je do aktywizowania społeczności, w których działają, przede wszystkim w obszarze kulturalnym. Dlatego większość oferty ponadusługowej, która może wpływać na zwiększanie aktywności użytkowników, związana jest z szeroko pojętą kulturą oraz rozwijaniem zainteresowań i zdolności artystycznych. W mniejszym stopniu oferta wiąże się z aktywizacją edukacyjną, naukową, społeczną i innymi jej rodzajami. Opierając się na podziale stworzonym przez Mariana Golkę, można wyróżnić cztery podstawowe rodzaje instytucji kultury:

---

⁵ M. Matyjewicz, *Istota i metody aktywizacji społeczności lokalnych*, „Pozarządowiec” 2008, nr 7, s. 20–22.

⁶ E.B. Zybent, *Wstęp*, [w:] *Biblioteka i informacja w aktywizacji regionalnej*, red. D. Grabowska; E.B. Zybent, Warszawa 2012, s. 7.

- instytucje tworzenia, do których należą np. szkoły i pracownie artystyczne oraz związki twórcze;
- instytucje obiegu, wśród których znajdują się m.in. wydawnictwa, galerie, instytucje sprawujące mecenat artystyczny, urzędy publiczne odpowiedzialne za kulturę oraz biblioteki;
- instytucje obecności, czyli galerie oraz muzea;
- instytucje odbioru, np. grupy nieformalne, warsztaty, koła miłośników sztuki⁷.

W powyższej klasyfikacji biblioteki zostały zaliczone do instytucji obiegu. Ich zadaniem byłoby więc jedynie organizowanie dostępu do kultury i jej promowanie. Uważam jednak, że biblioteka, która ma wpływać na aktywizowanie społeczności lokalnej, nie może ograniczać się jedynie do tego zadania, ale powinna wypełniać, chociażby częściowo, funkcje przypisywane wszystkim czterem rodzajom instytucji.

Wyniki badań przeprowadzonych przez Łukasza Ostrowskiego w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców wskazują, iż obecnie już ponad połowa bibliotek gminnych wypełnia rolę centrum lokalnej aktywności, organizując konkursy, wystawy, spotkania autorskie, kursy oraz inne zajęcia dla różnych grup odbiorców⁸. Do takich instytucji zaliczyć można z pewnością Gminną Bibliotekę Publiczną im. Ambrożego Grabowskiego w Kętach (dalej GBP).

OD CZYTELNI MIESZCZAŃSKIEJ DO GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ – HISTORIA ROZWOJU KĘCKIEJ BIBLIOTEKI

20 stycznia 1869 roku w Kętach otwarta została Czytelnia Mieszczańska. Osiemdziesiąt lat później, w roku 1949, utworzono Miejską Bibliotekę Publiczną (dalej MBP), która przejęła zbiory Czytelni, a już w roku 1955 rozpoczęły działalność pierwsze filie – w Nowej Wsi i Bielanych. Kolejna filia, w Kętach Podlesiu, powstała dwa lata później. W roku 1976, po przejściu przez MBP placówek z terenu gminy, instytucja została przemianowana na Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Kęty, a następnie na Gminną Bibliotekę Publiczną. Kolejne lata były czasem intensywnego rozwoju Biblioteki. Stale uzupełniano księgozbiór oraz tworzono kolejne filie – na kęckim osiedlu 700-lecia (1977 rok), w Łękach (1982 rok), w Domu Kultury w Kętach (1984 rok) oraz w Bulowicach, Malcu i Witkowicach (1984 rok).

---

⁷ M. Kisilowska, s. 31.

⁸ Ł. Ostrowski, *Społeczności lokalne wsi i małych miast oraz ich instytucje. Przegląd danych statystycznych. Raport desk research przygotowany w ramach projektu „Technologie dla trzeciego sektora i społeczności lokalnych”*, Warszawa 2010, s. 14–15.

W roku 1996 działalność rozpoczęła filia w Urzędzie Gminy, która funkcjonuje do dziś jako czytelnia prawna. W tym samym roku zamknięto filię na osiedlu 700-lecia, a rok później także w Domu Kultury. W kwietniu 2000 roku Rada Miasta nadała Bibliotece imię Ambrozego Grabowskiego – księgarza, antykwariusza i bibliofila urodzonego w Kętach. W kolejnych dwóch latach likwidacja objęła trzy biblioteki filialne. W 2001 roku zamknięto placówki w Bulowicach i Malcu, a rok później w Witkowicach⁹.

POCZĄTKI DZIAŁALNOŚCI AKTYWIZACYJNEJ GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W KĘTACH

Za początek działalności aktywizacyjnej GBP na rzecz lokalnej społeczności miasta i gminy Kęty można przyjąć koniec lat 70. lub początek 80. XX wieku. Wtedy to bibliotekarze postanowili rozszerzyć jej ofertę i, poza wypożyczaniem książek, zaproponować użytkownikom również możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego. Oferowane formy pracy z czytelnikami spełniały w tym czasie, podobnie jak w XXI wieku, przede wszystkim funkcje aktywizacji edukacyjnej (poznawczej), czytelniczej oraz twórczej (artystycznej).

Najstarszą formą zajęć aktywizacyjnych w GBP, do której dotarłam w czasie badań przeprowadzonych w Bibliotece, są spotkania autorskie, w czasie których uczestnicy mieli okazję spotykać się z ludźmi związanymi zawodowo ze światem książki. Spotkania, na których zaproszeni prelegenci opowiadali o swojej pracy oraz odpowiadali na pytania uczestników, stanowiły okazję do zdobycia nowej wiedzy, a także inspirację do podejmowania wyzwań i odkrywania nowych zainteresowań. Dodatkową motywację do podejmowania aktywnej działalności mógł stanowić fakt, iż większość prelegentów była związana z Kętami lub okolicami, dlatego uczestnicy mogli się z nimi łatwiej identyfikować. Przykładami spotkań zorganizowanych w okresie przed rokiem 2000 są: spotkanie z kęckim poetą i prozaikiem Kazimierzem Palmą (1979 rok) oraz z andrychowskim księgarzem Bolesławem Marczyńskim (1981 rok)¹⁰. W tym czasie oferta działalności bibliotecznej obejmowała również prelekcje, których zadaniem było wzmaganie aktywności mieszkańców gminy w obszarze edukacji. Biblioteka uczestniczyła także w życiu lokalnej społeczności, biorąc udział w przygotowaniu obchodów *Dni Kęt* i *Dni Kultury, Oświaty, Książki i Prasy*,

---

⁹ GBP w Kętach, *Z dziejów biblioteki*, [online] <http://www.biblioteka.kety.pl/historia-biblioteki> [dostęp: 14.02.2014].

¹⁰ GBP w Kętach, *50 lat biblioteki*, Kęty 2000, s. 23, 28.

organizując otwarte kiermasze książek w latach 1980–1981 oraz udostępniając miejsce na spotkania działającej w mieście literackiej grupy *Wyraz*¹¹.

Jednak działania aktywizacyjne na szerszą skalę Biblioteka zaczęła podejmować dopiero od roku 1997. Wtedy to zapoczątkowano cykl konkursów dla dzieci *Zagadka miesiąca*. Tematyka zadań konkursowych była różnorodna, ale zawsze związana z literaturą. Uczestnicy mieli odpowiadać na pytania związane ze znanymi lekturami, rozpoznawać fragmenty powieści, a nawet pisać recenzje książek. Aktywizacji edukacyjnej i czytelniczej dzieci sprzyjały także organizowane corocznie od 1998 roku *Ferie z biblioteką*, w czasie których młodzi użytkownicy GBP brali udział w grach i konkursach, poszerzali swoją wiedzę rozwiązując zagadki oraz rozwijali zdolności manualne w czasie zajęć plastycznych. W pierwszej edycji projektu wzięło udział łącznie 71 osób¹². Biblioteka oferowała także lekcje biblioteczne, które stanowiły przygotowanie do korzystania ze zbiorów bibliotecznych. Ich uczestnicy nie tylko poznawali zasady panujące w księżnicy, ale także najnowszą literaturę i zdobywali podstawy wiedzy o książce. W 1998 roku zorganizowano 9 lekcji bibliotecznych dla szkół, w których łącznie wzięło udział 203 uczestników. O aktywizację twórczą członków lokalnej społeczności dbano organizując wystawy, na których lokalni twórcy prezentowali swoje prace plastyczne i fotograficzne. Według danych pochodzących z Kroniki GBP, w roku 1998 zorganizowano 40 wystaw, natomiast w roku 1999 jedynie 9, co może świadczyć o znacznym spadku twórczej aktywności użytkowników Biblioteki w tym czasie¹³.

AKTYWIZACJA TWÓRCZA. ARTYŚCI-AMATORZY W GMINNEJ BIBLIOTECE PUBLICZNEJ W KĘTACH

Od roku 2000 w ofercie GBP dużo miejsca poświęcano na propozycje, które wspierały realizację twórczej funkcji aktywizacji. Projekty te miały na celu przede wszystkim wspomaganie rozwoju talentów lokalnych twórców, umożliwienie prezentacji ich dokonań szerokiemu gronu odbiorców, ale także inspirowanie odbiorców do poszukiwania i rozwijania własnych talentów i pasji oraz do podejmowania aktywnej współpracy z Biblioteką i innego działania w lokalnej społeczności.

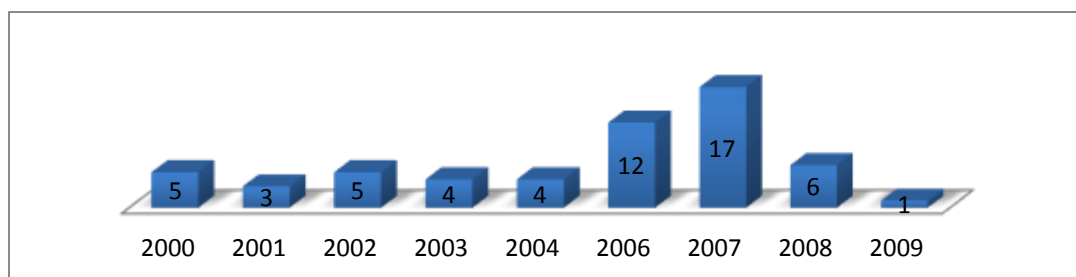
¹¹ Tamże, s. 23, 25–27.

¹² B. Kaczmarczyk, *Biblioteka u progu XXI wieku*, „Almanach Kęcki” 1999, nr 3, s. 196.

¹³ Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 1997-2006.

Najprostszą, a zarazem najdłużej realizowaną, formą twórczej aktywizacji w kęckiej GBP były wystawy. Działalność wystawienniczą w Bibliotece rozpoczęto w roku 1998¹⁴. Trwała ona nieprzerwanie do roku 2008. W kolejnych latach organizowano już tylko pojedyncze wystawy, a także prezentowano prace zwycięzców konkursów artystycznych organizowanych przez instytucję, co może świadczyć o zmniejszeniu się znaczenia tej formy aktywizacji lub o spadku aktywności okolicznych twórców we współpracy z Biblioteką. W porównaniu z rokiem 1999, w latach 2000 i 2001 liczba organizowanych wystaw spadła, najpierw do 5, a następnie do 3. W kolejnych latach zorganizowano odpowiednio: w roku 2002 – 5, a w latach 2003–2004 po 4 wystawy. Znaczny wzrost liczby organizowanych wystaw odnotowano w roku 2006 (12, z czego 3 były wystawiane jeszcze w styczniu 2007 roku) oraz 2007 (17). Kolejne lata przyniosły ponowny spadek tej liczby – 6 wystaw zaprezentowano w roku 2008 i tylko 1 w roku 2009¹⁵. W dokumentach GBP nie znalazłam informacji o żadnych wystawach organizowanych w latach 2005 i 2010–2012. W zestawieniu tym nie uwzględniłam wystaw pokonkursowych z lat 2000–2006. Wahania liczby wystaw organizowanych w kolejnych latach prezentuję na Wykresie 1.

Wykres 1. Liczba wystaw zorganizowanych przez GBP w Kętach w latach 2000–2009

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP i Dzienników Czytelni).

Na wystawach prezentowane były głównie prace fotograficzne oraz plastyczne wykonane różnymi technikami, ale znalazło się miejsce również na fotoreportaże z konkursów organizowanych w Bibliotece oraz z wydarzeń kulturalnych odbywających się w Kętach. Poza pracami twórców indywidualnych prezentowano także twórczość uczniów szkół podstawowych oraz uczestników koła fotograficznego działającego przy Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Dąbrowskiej w Kętach.

¹⁴ GBP w Kętach, *50 lat biblioteki*, s. 16.

¹⁵ Opracowanie własne na podstawie Dziennika Czytelni GBP 2006; Dziennika Czytelni GBP 2007; Dziennika Czytelni GBP 2008; Kroniki GBP 1997–2006; Kroniki GBP 2006–2012.

Innym sposobem na aktywizowanie twórczej działalności wśród lokalnej społeczności były konkursy artystyczne organizowane przez GBP w Kętach. Do tej pory największą liczbę uczestników zgromadziły dwa projekty o najdłuższym stażu – *Konkurs Literacki „Ambrozjada”* oraz *Konkurs Amatorskiej Twórczości Artystycznej*. Pierwsza edycja obu konkursów, wtedy jeszcze pod wspólną nazwą *Konkurs Amatorskiej Twórczości Artystycznej*, odbyła się w roku 2000 i w tej połączonej formie realizowane były do roku 2005 włącznie. Ich cele, określone przez Bibliotekę w regulaminie uczestnictwa, nie pozostawiają wątpliwości, iż zadaniem konkursów było przede wszystkim aktywizowanie użytkowników biblioteki. Założenia te przedstawiały się następująco:

- „zachęcenie czytelników do aktywnej współpracy z biblioteką [...]”;
- pobudzanie aktywności twórczej zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak i dorosłych;
- stwarzanie motywacji do rozwijania [...] talentu, odkrywania własnych pasji i zainteresowań;
- skonfrontowanie indywidualnych prac z pracami innych osób w środowisku [...] miasta i okolicy”¹⁶.

Po rozstrzygnięciu każdej edycji w GBP organizowano spotkania laureatów, które stanowiły okazję do zaprezentowania zwycięskich prac, sprzyjały podejmowaniu dyskusji na temat literatury i sztuki oraz pomagały w budowaniu więzi między członkami społeczności.

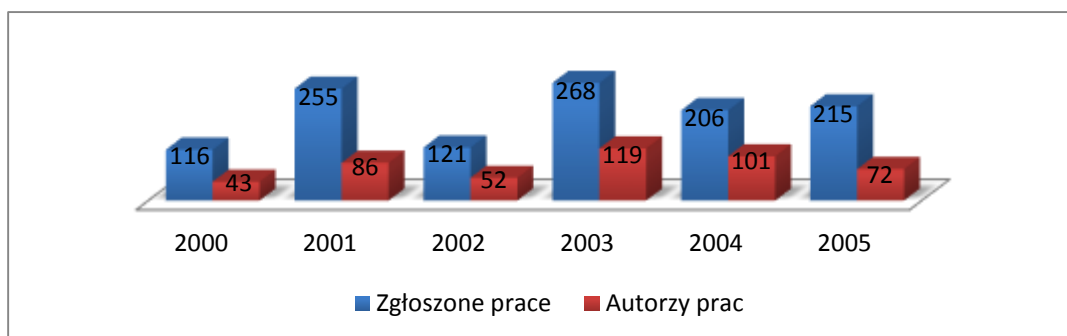
Konkurs odbywał się w trzech kategoriach tematycznych – literackiej (poezja i proza), plastycznej i fotograficznej oraz w dwóch wiekowych – do 15 oraz powyżej 16 lat. Tematyka prac ocenianych w większości edycji była dowolna. Z roku na rok wzrastała liczba zgłaszanych prac konkursowych. Wyjątek stanowiły lata 2002 oraz 2004, co mogło wiązać się z faktem wyznaczenia konkretnych tematów, do których w swojej twórczości mieli nawiązywać autorzy. Natomiast liczba autorów w kolejnych edycjach wahała się od 43 w roku 2000 do 119 w roku 2004. Liczba prac i autorów w kolejnych edycjach *Konkursu Amatorskiej Twórczości Artystycznej* przedstawia Wykres 2.

---

¹⁶ GBP w Kętach, Regulamin Konkursu Amatorskiej Twórczości Artystycznej.

Wykres 2. Liczba prac i autorów w *Konkursie Amatorskiej Twórczości Artystycznej* w latach 2000–2005

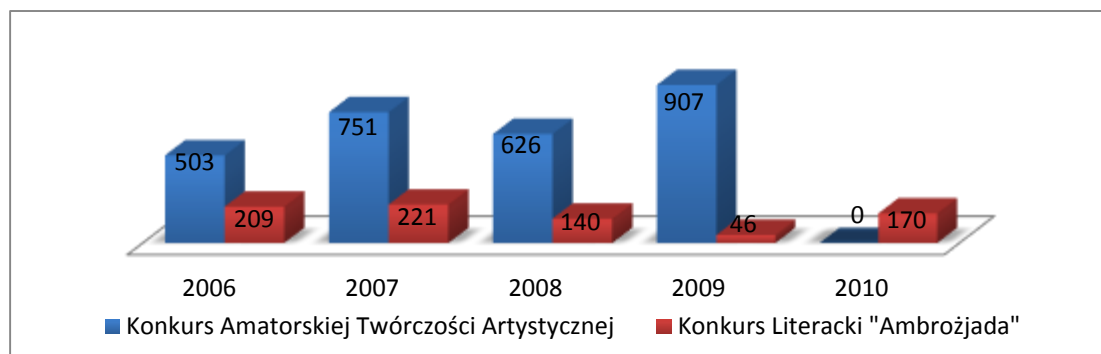
Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP, Dzienników Czytelni, czasopism *Kęczanin* i *Almanach Kęcki* oraz gazet *Gazeta Krakowska* i *Dziennik Polski*).

W roku 2005 spotkanie laureatów konkursu podzielono na dwie części. Wręczenie nagród w kategorii literackiej odbyło się w czerwcu, natomiast w kategoriach plastycznej i fotograficznej w październiku. Podział ten można uznać za zwiastun zmiany formy konkursu, która nastąpiła rok później.

W latach 2006–2012 *Konkurs Amatorskiej Twórczości Artystycznej* zastąpiły dwa osobne projekty – konkurs plastyczno-fotograficzny pod dotychczasową nazwą oraz *Konkurs Literacki „Ambrożjada”*, którego nazwa miała nawiązywać do patrona Biblioteki. Cele rywalizacji pozostały bez zmian, określono jednak na nowo kategorie wiekowe (do 15 lat, 15–21 lat, powyżej 21 lat). Dzięki podziałowi konkursu możliwe jest wyciągnięcie wniosku, iż mieszkańcy gminy Kęty przejawiali znacznie większą aktywność twórczą w dziedzinie sztuk plastycznych i fotografii niż w zakresie literatury, ponieważ liczba prac zgłaszanych w *Konkursie Amatorskiej Twórczości Artystycznej* znacznie przewyższała liczbę utworów literackich składanych na konkurs „*Ambrożjada*”. Porównanie liczby prac zgłoszonych do konkursów w poszczególnych latach przedstawiłam na Wykresie 3. Nie obejmuje on lat 2011 i 2012, ponieważ w toku badań nie udało mi się dotrzeć do informacji z tego okresu. Nie odnalazłam również informacji o liczbie prac zgłoszonych w 2010 roku do *Konkursu Amatorskiej Twórczości Artystycznej*, liczba ta przedstawiona jest na wykresie jako 0.

Proporcje liczby uczestników w obu konkursach kształtują się podobnie, jak w przypadku liczby prac. Różnice są nieco mniejsze, jednak wyraźnie widoczna jest przewaga liczebna uczestników *Konkursu Amatorskiej Twórczości Artystycznej* nad uczestnikami *Konkursu Literackiego „Ambrożjada”*.

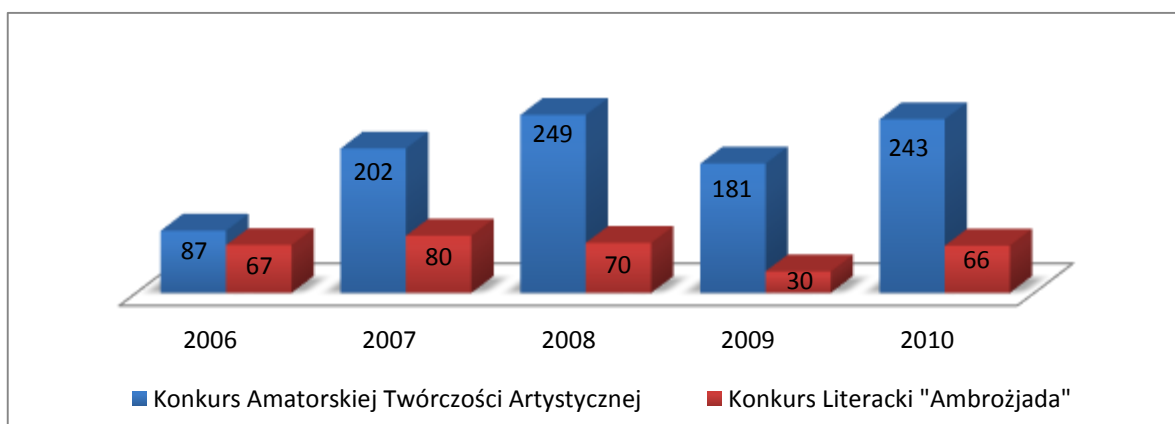
Wykres 3. Liczba prac zgłoszonych do Konkursu Amatorskiej Twórczości Artystycznej i Konkursu Literackiego „Ambrożjada” w latach 2006–2010

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP, Dzienników Czytelni i czasopisma *Kęczanin*).

Zestawienie liczebności twórców biorących udział w konkursach w poszczególnych latach zamieściłam na Wykresie 4, który podobnie jak Wykres 3, nie obejmuje lat 2011–2012.

Wykres 4. Liczba uczestników biorących udział w Konkursie Amatorskiej Twórczości Artystycznej i Konkursie Literackim „Ambrożjada” w latach 2006–2010

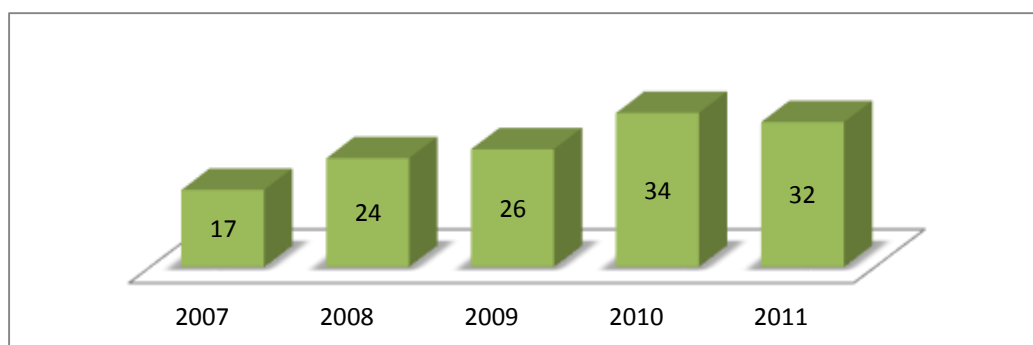

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP, Dzienników Czytelni i czasopisma *Kęczanin*).

Po zestawieniu i analizie list zwycięzców wszystkich edycji konkursów mogę stwierdzić, że GBP w Kętach posiada stałe grono aktywnych twórczo użytkowników, którzy corocznie brali udział w konkursach literackich oraz plastyczno-fotograficznych. Więcej niż trzy wygrane miało na koncie 25 uczestników, więcej niż cztery wygrane – 12 twórców. Rekordziści wygrywali konkursy 6, 7 i 10-krotnie. Formy te wydają się spełniać swoją rolę aktywizacyjną także na szerszą skalę, gdyż na listach zwycięzców corocznie pojawia się wiele nowych nazwisk. Konkursy przyciągają nowych uczestników, skłaniając ich do podejmowania twórczej aktywności i współpracy z Biblioteką.

W 2006 roku GBP ogłosiła nowy konkurs *Ręką Seniora*, przeznaczony dla osób w wieku powyżej 50 lat. Głównym celem konkursu było zachęcenie osób, które często zakończyły już działalność zawodową, do podejmowania nowych form aktywności, rozwijania umiejętności i talentów, a także do dzielenia się pasjami z innymi ludźmi. Uczestnicy mogli składać prace w trzech kategoriach – literatura, fotografia i rękodzieło. Projekt spotkał się z dużym zainteresowaniem, co poskutkowało jego kontynuacją przez kilka kolejnych lat, do roku 2011. Rozstrzygnięcie konkursu odbywało się w czasie corocznej *Biesiady Seniora*, która stanowiła okazję do zaprezentowania nagrodzonych prac, ale także do spotkania się w gronie osób posiadających zbliżone zainteresowania i do wymiany doświadczeń. W czasie spotkań seniorzy mogli nawiązywać oraz zacieśniać znajomości z innymi członkami lokalnej społeczności. Można więc stwierdzić, że konkurs oraz pokonkursowe spotkania stanowiły czynnik mający zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób starszych¹⁷. Konkurs miał charakter ponadlokalny. Brali w nim udział nie tylko mieszkańcy gminy Kęty, ale także okolicznych miejscowości – m.in. Oświęcimia, Brzeszcz, Kóz, Czańca, Grojca, Osieka. Powodem tej sytuacji z pewnością mógł być fakt, iż konkurs *Ręką Seniora* był jedynym tego typu projektem w całym powiecie oświęcimskim¹⁸. W pierwszej edycji konkursu, rozstrzygniętej w 2007 roku, wzięło udział 17 seniorów. W kolejnych latach liczba ta systematycznie wzrastała. Wyjątkiem był rok 2011, w którym liczba uczestników zmniejszyła się o dwie osoby. Zmiany liczby uczestników konkursu *Ręką Seniora* pokazuje Wykres 5.

Wykres 5. Liczba uczestników konkursu *Ręką Seniora* w latach 2007–2011

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP i czasopisma *Kęczanin*).

¹⁷ K. Kusak, *Plony konkursu pt. „Poznajmy siebie”*, „Kęczanin” 2007, nr 1, s. 21.

¹⁸ Car, *Biesiada Seniora*, „Kęczanin” 2009, nr 4, s. 15; K. Kusak, *Igielka w sercu*, „Kęczanin” 2007, nr 3, s. 20.

Najnowszym projektem GBP z zakresu twórczej aktywizacji był konkurs *Gitara i Pióro*, którego dwie edycje odbyły się w latach 2011 i 2012. Zadaniem uczestników, podzielonych na dwie kategorie wiekowe, było przedstawienie w dowolnej formie interpretacji utworów muzycznych zespołów pochodzących z Kęt i okolic. Jak zapisano w regulaminie uczestnictwa, konkurs miał na celu promocję lokalnych muzyków, stworzenie w Bibliotece miejsca do spotkania się uzdolnionych artystycznie członków społeczności oraz lepsze poznanie ich twórczości¹⁹. W roku 2011 dziewięciu uczestników zmierzyło się z twórczością zespołu Zgredybillies, natomiast w roku 2012 interpretacji utworów grupy Breht podjęło się 36 osób. Tak duży wzrost liczby uczestników może świadczyć o tym, że konkurs spełnił swoją rolę aktywizacyjną.

AKTYWIZACJA SPOŁECZNA POPRZEZ KOŁA ZAINTERESOWAŃ W GMINNEJ BIBLIOTECE PUBLICZNEJ W KĘTACH

Przed rokiem 2000 GBP w Kętach w ramach swojej działalności ponadusługowej i aktywizacyjnej nie prowadziła żadnych kół zainteresowań. Mając na uwadze konieczność aktywizacji lokalnej społeczności gminy Kęty, a także potrzebę jej zintegrowania, w roku 2005 w instytucji utworzono pierwsze takie koło, które nazwano *Kawiarenką Literacką*. Celem zorganizowania takiej grupy było stworzenie miejsca, w którym mogliby poznawać się i spotykać ludzie, których łączyłyby wspólne zainteresowania (w tym przypadku była to literatura), gdzie mogliby dzielić się swoimi pasjami oraz dokonaniem, prezentować własną twórczość literacką, odkrywać swoje upodobania czytelnicze i inspirować się wzajemnie do tworzenia²⁰. Założenie to zostało w pełni zrealizowane, przy czym *Kawiarenka* stała się miejscem, w którym zgromadzeni uczestnicy rozmawiali nie tylko na tematy literackie, ale także dzielili się wzajemnie swoimi wspomnieniami i problemami. Rozmawiano o sprawach ważnych dla całego społeczeństwa, ale także dla lokalnej społeczności miasta i gminy Kęty. Pierwsze spotkanie *Kawiarenki Literackiej* odbyło 22 września 2005 roku, wzięło w nim udział 14 osób, zarówno dorośli, jak i młodzież. Pomysłodawczynią utworzenia grupy była bibliotekarka Barbara Kaczmarczyk. Kolejne spotkania odbywały się co kwartał do roku 2010 (ze zmienioną częstotliwością w roku 2008 i 2010). W dokumentach Biblioteki nie utrwalono informacji o liczbie uczestników poszczególnych spotkań. Dotarłam jedynie do informacji o spotkaniach w styczniu 2006 (10 osób) oraz kwietniu 2007 (18 osób), jednak w relacji

---

¹⁹ GBP w Kętach, *Konkurs „Gitara i Pióro”*, [online] <http://www.biblioteka.kety.pl/item/339-konkurs-qgitara-i-pioroq> [dostęp: 16.02.2014].

²⁰ B. Kaczmarczyk, *Kawiarenka Literacka*, „Kęczanin” 2005, nr 10, s. 13.

z ostatniego spotkania w roku 2010 jest mowa o „licznie przybyłych gościach”²¹. Lista wszystkich spotkań w *Kawiarence Literackiej* znajduje się w Tabeli 1.

Tabela 1. Spotkania *Kawiarenki Literackiej* w latach 2005–2010

Data	Tematyka spotkania
22.09.2005	spotkanie inauguracyjne, przedstawienie uczestników oraz fragmentów ich twórczości
19.01.2006	liryka uczuć, znani poeci, wspomnienie Jana Twardowskiego, Boże Narodzenie, rodzina
27.04.2006	cechy współczesnego języka poetyckiego, dylematy moralne
21.09.2006	fraszki Jana Kochanowskiego i Jana Szaudyngera, przedstawienie fragmentów własnych fraszek, wakacyjne podróże, wspomnienia z dzieciństwa
11.01.2007	rola metafory w poezji, uczucia
18.04.2007	życiowe cele i wybory
27.09.2007	poezja Bolesława Leśmiana
24.01.2008	poezja śpiewana, wiersze Agnieszki Osieckiej, Edwarda Stachury i Wojciecha Młynarskiego oraz konkurs <i>Czy znasz piosenki Agnieszki Osieckiej?</i>
25.09.2008	wieczór autorski lokalnych poetów – Małgorzaty Gołek, Celiny Rybarczyk, Lucjana Dulowskiego
29.01.2009	wieczór autorski lokalnych poetów – Michała Pruszyńskiego, Katarzyny Matuszczak, Patryka Łysonia
30.04.2009	wieczór autorski lokalnych poetów - Danuty Smazy i Michała Indyka
24.09.2009	wieczór autorski lokalnych poetów – Elżbiety Bakalarskiej i Haliny Urbańczyk
28.01.2010	prezentacja książki Danuty Smazy <i>Tamte czasy w Lipniku</i> , prezentacja multimedialna <i>Lipnik dawniej i dziś</i>
07.10.2010	wieczór poetycki Barbary Matury połączony z występem zespołu muzycznego Bugi M.

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP, Dzienników Czytelni oraz czasopisma *Kęczanin*).

Pracownicy GBP postanowili zadbać również o aktywizację czytelnictwem i społeczną dzieci. We wrześniu 2007 roku powstał *Klub Moli Książkowych* przeznaczony dla uczniów szkół

²¹ Opracowanie własne na podstawie Dziennika Czytelni GBP 2007; Kroniki GBP 1997–2006; GBP w Kętach, *Kawiarenka literacka z zespołem Bugi M.*, „Kęczanin”, 2010, nr 11, s. 17.

podstawowych i gimnazjalnych. Pomysłodawczynią utworzenia grupy była bibliotekarka Agata Szyszka-Mądro. Uczestnicy mieli okazję dyskutować o przeczytanych książkach i nawiązywać kontakty z rówieśnikami, a także próbowali swoich sił w pisaniu recenzji przeczytanych nowości bibliotecznych. Dzieci i młodzież rozmawiali także o problemach wynikających z okresu dorastania. Kanwą dla podejmowanych dyskusji były wybrane lektury²². W dokumentach GBP nie znalazłam informacji o liczbie uczestników klubu, jednak sądząc z niewielkiej liczby zorganizowanych spotkań (3 w roku 2007 oraz 2 w 2008) można stwierdzić, że projekt okazał się nie być właściwą formą aktywizacji tak młodych użytkowników. Mimo niepowodzenia projektu bibliotekarze postanowili nie rezygnować całkowicie z tej formy pracy z użytkownikami, sądząc, że skierowana do odpowiedniej grupy odbiorców może okazać się formą aktywizującą i scalającą lokalną społeczność, a ponadto wspierającą wzrost czytelnictwa w gminie.

W 2008 roku GBP dołączyła do programu *Dyskusyjne Kluby Książki* realizowanego przez Instytut Książki od roku 2007. Projekt ten ma na celu promocję czytelnictwa, integrację i aktywizację środowisk, które skupione są wokół bibliotek publicznych oraz zachęcenie do korzystania z bibliotek nowych użytkowników. Pierwsze spotkanie kęckiego *Dyskusyjnego Klubu Książki (DKK)* odbyło się 18 września 2008 roku²³. *DKK* był propozycją skierowaną do dorosłych czytelników. Spotkania odbywały się co miesiąc ze stałą częstotliwością. Uczestnicy dyskutowali o wybranych lekturach i problemach, jakie były w nich poruszane. Recenzowali również przeczytane pozycje. W dokumentach GBP nie podano informacji o liczbie uczestników spotkań odbywających się w latach 2008–2011. Dostępne są natomiast dokładne dane na temat liczby uczestników każdego spotkania w roku 2012 oraz tytuły omawianych książek, wśród których znalazły się m.in. *Kiedy płaczą świerszcze* Charlesa Martina, *Rzeź bezkręgowców* Joanny Chmielewskiej, *Anders* Marii Nurowskiej, *Córka grabarza* Joyce Carola Oatesa²⁴. Liczba uczestników spotkań wahała się od 9 do 12 w poszczególnych miesiącach. W latach 2011–2012 GBP prowadziła równolegle dwa *DKK* – dla dorosłych oraz dla młodzieży. Idea spotkań w gronie młodszych czytelników została rozszerzona. Poza dyskusjami o książkach i poruszanych w nich problemach społecznych rozmawiano na tematy związane z teorią literatury i księgoznawstwa, np.

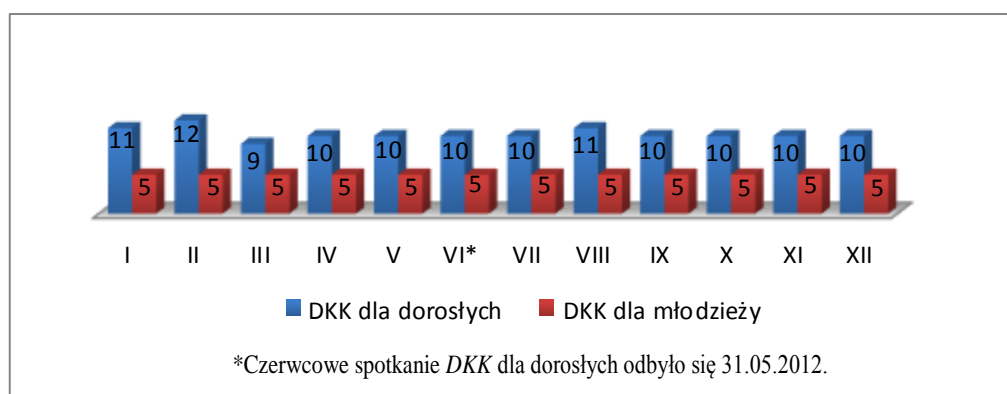
²² Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 2006–2012.

²³ Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 2006–2012; P. Niedziela; P. Kieżun, *Raport z badania dotyczącego realizacji programu „Dyskusyjne Kluby Książki”*, [online] http://www.instytutksiazki.pl/upload/Files/Raport_z_badania_DKK.pdf [dostęp: 16.02.2014].

²⁴ GBP w Kętach, *Dyskusyjny Klub Książki*, [online] <http://www.biblioteka.kety.pl/dyskusyjny-klub-ksiazki> [dostęp: 16.02.2014].

o gatunkach literackich lub różnorodności szaty graficzno-edytorskiej we współczesnych wydawnictwach. W comiesięcznych spotkaniach brało udział po 5 osób (z wyjątkiem lutego 2011 – 4 osoby). Wśród omawianych książek znalazły się m.in. *Marina* Carlosa Ruiza Zafona, *My dzieci z Dworca Zoo* Kaia Hermanna i Horsta Riecka, *Alchemik* Paula Coelho i *Igrzyska śmierci* Suzanne Collins²⁵. Porównanie frekwencji na spotkaniach obu DKK w roku 2012 obrazuje Wykres 6.

Wykres 6. Frekwencja na spotkaniach *Dyskusyjnych Klubów Książki* w GBP w roku 2012

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Dzienników Czytelni i Dzienników Oddziału dla Dzieci GBP).

Analizując frekwencję na spotkaniach obu DKK można stwierdzić, iż forma ta ma charakter aktywizujący, ponieważ istnieje stałe grono odbiorców, którzy chętnie biorą aktywny udział w spotkaniach. Jednak niezmienna przez większość czasu liczba uczestników sugeruje, iż projekt nie przyciąga nowych odbiorców, nie oddziałuje więc aktywizująco na społeczność lokalną, a jedynie na wąskie grono osób skupionych ściśle wokół Biblioteki.

GBP prowadziła ponadto dwie inne grupy zainteresowań. W latach 2009–2012 z nieregularną częstotliwością odbywały się spotkania *Klubu Pasjonata*, które stanowiły platformę wymiany pasji, wiedzy i doświadczeń oraz były okazją do budowania relacji między członkami lokalnej społeczności. Zaproszeni goście, mieszkańcy gminy Kęty, opowiadali zgromadzonym uczestnikom spotkań o swoich zainteresowaniach, zagranicznych podróżach i prezentowali własne dokonania w wielu dziedzinach, przez co zachęcali swoją publiczność do podejmowania różnych form aktywności. Biblioteka nie odnotowała w swojej dokumentacji wszystkich spotkań *Klubu Pasjonata*, dlatego w czasie prowadzonych badań

²⁵ Opracowanie własne na podstawie Dziennika Oddziału dla Dzieci GBP 2011; Dziennika Oddziału dla Dzieci GBP 2012.

nie udało mi się ustalić ile razy spotykali się uczestnicy klubu oraz jaka była frekwencja na spotkaniach. Odnalazłam natomiast informacje o tematach niektórych z nich. Mieszkańcy gminy mieli okazję wysłuchać m.in. wykładu Adama Kruczalaka na temat historii Kęt, nauczyć się podstaw języka esperanto od Czesława Gluzy, obejrzeć zdjęcia i wysłuchać opowieści o podróży do Meksyku Kazimierza Smazy oraz obejrzeć wyroby rękodzielnicze Teresy Urbańczyk, Jadwigi Duchnickiej i Kai Dudek²⁶.

Z kolei w latach 2011–2012 organizowane były w GBP spotkania *Kawiarenki Filmowej*, w czasie których uczestnicy oglądali filmy i prowadzili dyskusje na ich temat. Projekt ten miał sprzyjać nawiązywaniu relacji z osobami o zbliżonych zainteresowaniach wpływać na społeczną aktywizację środowiska. Jednak dość niska frekwencja na spotkaniach *Kawiarenki* budzi wątpliwości co do jej rzeczywistego wpływu na podnoszenie aktywności wśród członków lokalnej społeczności²⁷.

MŁODZIEŻ I DOROŚLI W GMINNEJ BIBLIOTECE PUBLICZNEJ W KĘTACH. AKTYWIZACJA EDUKACYJNO-POZNAWCZA

GBP w Kętach swoją działalnością starała się wspierać lokalną młodzież i uczestniczyć w jej rozwoju. Dlatego też w roku 2007 uruchomiła projekt, który stanowił dla młodych ludzi szansę aktywnego poszerzania wiedzy i zdobywania nowych doświadczeń. Były to warsztaty dziennikarskie prowadzone przez redaktora „Dziennika Zachodniego”, Marka Nycza. Uczniowie szkół gimnazjalnych i średnich z Kęt mieli szansę poznać tajniki pracy dziennikarza, dowiedzieli się m.in. jak odróżniać informację od manipulacji oraz jak stworzyć szatę graficzną gazety. Zajęcia miały charakter zarówno teoretyczny, jak i praktyczny. W czasie trwania cyklu zorganizowano wycieczkę do redakcji „Dziennika Zachodniego” w Katowicach oraz drukarni w Sosnowcu, gdzie uczestnicy zobaczyli, jak w rzeczywistości wygląda praca w takich miejscach. Pierwsze zajęcia odbyły się 22 lutego 2007 roku, kolejne 2 marca. Następne spotkania odbywały się co tydzień do 15 czerwca 2007 roku²⁸. Niemożliwe okazało się ustalenie, ile osób uczestniczyło w warsztatach. Projekt zakładał pomoc młodzieży w wyborze przyszłego zawodu. Umożliwił debiut dziennikarski trzem uczestniczkom, których teksty ukazały się na łamach „Kęczanina” oraz „Dziennika

---

²⁶ Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 2006–2012.

²⁷ Opracowanie własne na podstawie Dziennika Czytelni GBP 2012.

²⁸ Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 2006–2012.

Zachodniego”²⁹. Mogę więc stwierdzić, iż warsztaty spełniły rolę aktywizacyjną nie tylko w obszarze edukacyjnym, ale również zawodowym.

Pracownicy GBP w Kętach dużo uwagi poświęcali aktywizacji lokalnego środowiska seniorów i osób powyżej 50 roku życia. Oferta przygotowana dla tej grupy odbiorców motywowała osoby starsze nie tylko do podejmowania aktywnej działalności twórczej oraz czynnego uczestniczenia w życiu lokalnej społeczności, ale pozwalała im także na ciągle poszerzanie wiedzy i umiejętności. Edukacyjno-poznawczą funkcję aktywizacji realizowano w Bibliotece w latach 2011–2012 poprzez organizację zajęć w ramach *Kęckiego Uniwersytetu Otwartego*.

Prowadzony przez Bibliotekę *Kęcki Uniwersytet Otwarty (KUO)* organizacyjnie należy do Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW) utworzonego w Kętach 7 października 2011 roku, nad którym patronat objął krakowski Uniwersytet Pedagogiczny. Celem UTW jest „aktywizacja osób starszych, a także wykorzystanie ich wielkiego potencjału: wiedzy, umiejętności i doświadczenia życiowego”³⁰. Idea utworzenia UTW została trafnie określona przez burmistrza Gminy Kęty, Tomasza Bąka, który jest także współorganizatorem projektu. Stwierdził on, iż „ideą utworzenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kętach jest propagowanie kształcenia ustawicznego wśród mieszkańców w zakresie nauk humanistycznych, filozofii, etyki, psychologii, kultury i sztuki, nauk o ziemi i nowoczesnych technik komunikacji. Ważnym elementem podejmowanych działań będzie tworzenie płaszczyzny do podejmowania różnorodnych form aktywności intelektualnej i fizycznej, głównie dla osób, które zakończyły okres aktywności zawodowej”³¹.

W ramach działalności *KUO* Biblioteka proponowała pięć cykli zajęć – *Senior i edukacja*, w czasie którego odbywały się wykłady i prelekcje, *Twórczy Senior*, czyli zajęcia warsztatowe, kursy komputerowe *Senior w Sieci*, kursy języka angielskiego *Senior w Europie* oraz *Aktywny Senior*, czyli zajęcia Tai-Chi odbywające się w Domu Kultury. Według informacji utrwalonych w dokumentach GBP i na jej stronie internetowej, w latach 2011–2012 odbyło się siedem warsztatów – 3 w roku 2011 i 4 w 2012. Tematyka zajęć była

---

²⁹ K. Kusak, *Zakończenie warsztatów*, „Kęczanin”, 2007, nr 6, s. 22.

³⁰ Dom Kultury w Kętach, *Uniwersytet Trzeciego Wieku*, „Kęczanin”, 2011, nr 11, s. 17; Dom Kultury w Kętach, *Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kętach*, [online] http://www.domkultury.kety.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=655&Itemid=114&lang=pl [dostęp: 16.02.2014].

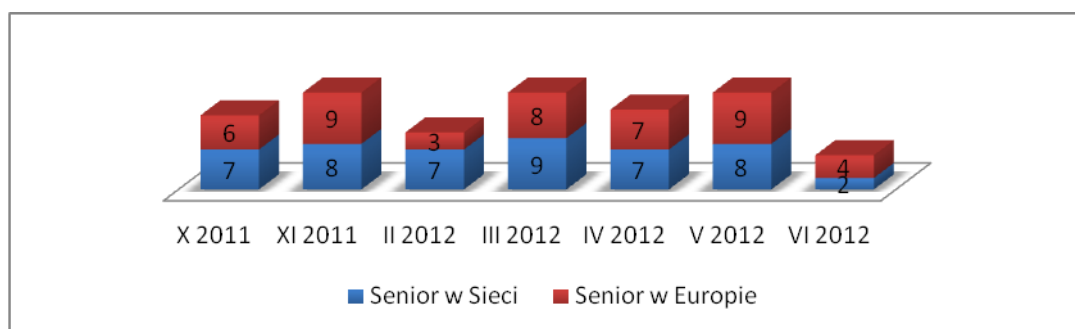
³¹ K. Zoń, *Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kętach*, „Kęczanin” 2011, nr 8, s. 13.

różnorodna, od psychologii, przez plastykę, aż po kosmetykę³². Nie dotarłam do informacji o liczbie uczestników wszystkich warsztatów, jednak w większości z nich brało udział po 13 osób.

W dokumentach GBP znalazłam informację jedynie o dwóch wykładach w ramach *KUO*. Pierwszy z nich odbył się 19 stycznia 2012 roku i dotyczył roli dziadków i ich doświadczenia w procesie wychowywania wnuków. Wykład prowadziła pedagog Beata Tobijasiewicz³³. Drugi wykład, zatytułowany *Czy Paweł I Romanow mógł być synem księcia Stanisława Augusta Poniatowskiego*, odbył się 19 kwietnia 2012 roku, a poprowadził go nauczyciel biologii z kęckiego zespołu szkół, Maciej Hejnowicz³⁴. Nie udało się ustalić, jak duże audytorium brało udział w obu spotkaniach.

Ciekawą propozycję dla seniorów stanowiły także kursy języka angielskiego oraz komputerowe. Ich celem była nie tylko edukacja seniorów, ale także, w dobie kiedy tak ważna jest znajomość języków obcych i umiejętność sprawnego posługiwania się komputerem, zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu starszych członków lokalnej społeczności. Od października 2011 do czerwca 2012 roku w ramach obu kursów, w każdym miesiącu (z wyjątkiem grudnia i stycznia) odbywało się po kilka spotkań. Łącznie seniorzy zrealizowali 48 lekcji korzystania z komputera i Internetu oraz 46 lekcji języka angielskiego³⁵. Na Wykresie 7 przedstawiłam proporcje liczby spotkań w ramach kursów w poszczególnych miesiącach.

Wykres 7. Liczba spotkań uczestników cykli *Senior w Sieci* i *Senior w Europie* realizowanych w ramach *Kęckiego Uniwersytetu Otwartego* w latach 2011–2012

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki GBP i harmonogramów KUO).

³² Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 2006–2012.

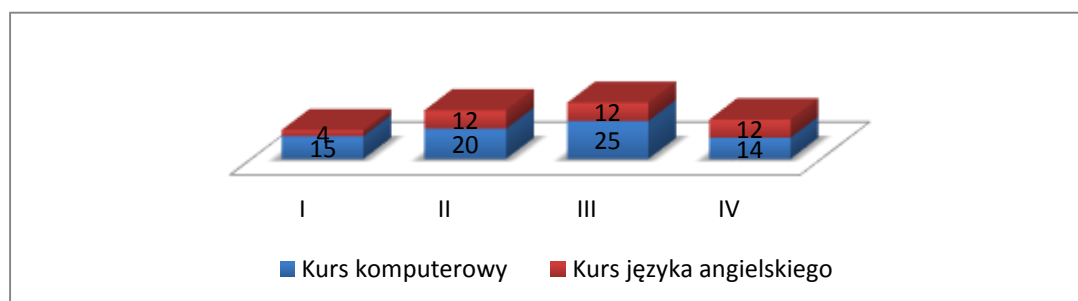
³³ GBP w Kętach, *Relacja z wykładu Beaty Tobijasiewicz*, [online] <http://www.biblioteka.kety.pl/item/99-relacja-z-wykladu-beaty-tobijasiewicz> [dostęp: 16.02.2014].

³⁴ GBP w Kętach, *Paweł I Romanow – wykład (19.04.2012)*, [online] <http://www.biblioteka.kety.pl/item/180-pawel-i-romanow-wyklad-190412> [dostęp: 16.02.2014].

³⁵ GBP w Kętach, *Harmonogramy KUO*; Kronika GBP 2006–2012. Niestety, nie dotarłam do informacji o liczbie uczestników kursów.

Biblioteka realizowała kursy komputerowe i języka angielskiego dla seniorów jeszcze przed utworzeniem *Kęckiego Uniwersytetu Otwartego*. Zajęcia, na których seniorzy uczyli się obsługi komputera oraz posługiwania się Internetem odbywały się od maja 2010 do grudnia 2012 roku, natomiast szkolenie z języka angielskiego od stycznia do kwietnia roku 2011³⁶. Częstotliwość odbywania się tych zajęć była dużo większa niż w przypadku kursów w ramach *KUO*. Można więc przypuszczać, iż lepiej spełniały one swoją rolę aktywizującą. Również w tym przypadku GBP nie odnotowała liczby uczestników. Na Wykresie 8 przedstawiłam proporcje liczby spotkań w ramach kursów odbywających się od stycznia do kwietnia 2011 roku.

Wykres 8. Liczba spotkań uczestników kursu komputerowego i kursu języka angielskiego w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Dziennika Czytelni).

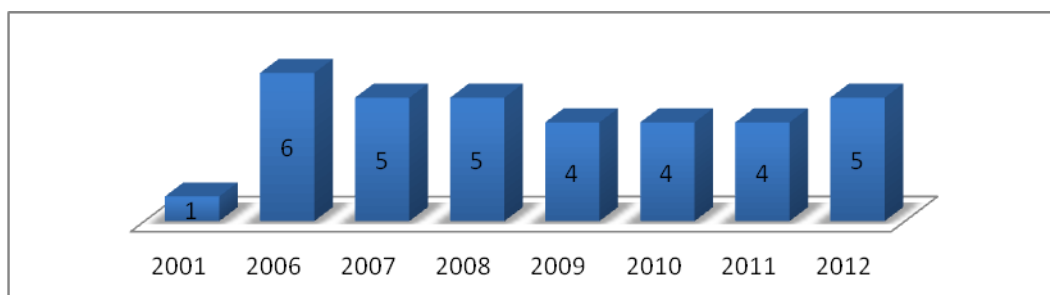
Charakter aktywizujący może mieć również bardzo popularna w większości bibliotek forma pracy z użytkownikami, jaką jest spotkanie autorskie. Z pewnością można mówić o jego funkcji społecznej aktywizacji, ponieważ stanowi okazję do spotkania się w jednym miejscu i czasie członków lokalnej społeczności, co przyczynia się do tworzenia między nimi relacji społecznych. Ale spotkania autorskie mogą także motywować uczestników do podejmowania różnorodnych form aktywności edukacyjnej, zawodowej, artystycznej. Warunkiem jest tutaj ciekawy gość, który ma do przekazania wartościową opowieść o sobie, swojej pracy, pasjach i dokonaniach oraz, co równie ważne, chęć podjęcia takiej aktywności ze strony uczestników. GBP w Kętach w latach 2001–2012 zorganizowała 34 takie spotkania, przede wszystkim z pisarzami. Wśród zapraszanych gości byli również dziennikarze, podróżnicy, muzycy, a nawet misjonarze i mistrz wschodnich sztuk walki. W pierwszym spotkaniu wzięło udział 86 osób. Na szczególną uwagę zasługuje spotkanie z Pawłem Olearczykiem, które odbyło się 22 września 2011 roku. Młody pisarz z Kęt, użytkownik GBP

³⁶ Opracowanie własne na podstawie Dziennika Czytelni GBP 2011; Kroniki GBP 2006–2012.

promował swoją pierwszą książkę. Fakt ten potwierdza, iż oferta GBP rzeczywiście wpływa na aktywizację lokalnego środowiska³⁷.

Wzmoczoną aktywność w zakresie organizowania spotkań autorskich GBP podjęła dopiero od roku 2006. W latach 2002–2005 nie organizowano tego typu projektów. Najwięcej spotkań odbyło się w roku 2006, jednak liczby w kolejnych latach utrzymują się na zbliżonym poziomie. Rozkład liczby spotkań w poszczególnych latach przedstawia Wykres 9.

Wykres 9. Liczba spotkań autorskich w GBP w Kętach w latach 2001–2012

Źródło: opracowanie własne 2014 (na podstawie informacji z Kroniki i strony internetowej GBP).

Aktywizacja użytkowników to jedno z wyzwań, z którymi mierzą się biblioteki. Podejmowane działania wynikają z koncepcji „trzeciego miejsca”, do których bez wątpienia zaliczają się biblioteki, szczególnie te o charakterze lokalnym.

Przedstawiona w artykule oferta propozycji aktywizacyjnych nie wyczerpuje listy projektów, które organizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Kętach w celu zmotywowania swoich użytkowników do podejmowania aktywności w różnych obszarach. Ze względu na obszerność tematu nie analizowałam tutaj ofert skierowanych wyłącznie do dzieci. Przedstawiłam jednak najważniejsze propozycje, które w największym stopniu wpływają na aktywność społeczności lokalnej miasta i gminy Kęty.

³⁷ Opracowanie własne na podstawie Kroniki GBP 1997–2006; Kroniki GBP 2006–2012.